

re contracta hactenus, sive imposterum contrahenda, etiam si colligationes, confederationes, societates, & Conventiones hujusmodi & alia supradicta penarum adjectionis, literarum, vel Juramenti seu cujuslibet alterius sint vinculo firmitatis innexa.

Omnes colligationes, federationes, societates, conventiones, ceteraque hujusmodi praemissa quoad hoc de potestatis plenitudine dissolvimus: Juramenta super illis praestita, penaque propterea praemissas penitus relaxantes, & Universos, & singulos, qui eas contraxerant se ad earum observantiam quantumcumque solemniter astringendo, ab ipsorum in praemissis observatione penitus absolventes; specialiter autem Archiepiscopis, Episcopis, & ceteris Personis Ecclesiasticis, Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus, Incolis, & habitatoribus supradictis eorumdem Regni Aragonum, ac terrarum prohibemus expresse, ne dictum Petrum olim Regem Aragonum pro Rege vel Domino recipiant vel habeant, neve sibi obediant, vel intendant, aut ipsi vel alii pro eo de redditibus, vel obventionibus, sive Juribus Regalibus seu ratione Domini debitis respondeant, vel aliquam satisfactionem impendere sub velamine quocumque praesumant; Alioquin memoratum Petrum, quondam Regem, & omnes singulares Personas cujuscumque sint praerogative, conditionis, aut status ecclesiastici, vel mundani etiam si Regalis Dignitatis honore praesulgeant Excommunicationis, Civitates vero, Castra, Villas, & loca cetera, nec non Universitates ipsorum, quae dictas inhibitiones vel earum aliquam praerogative propria temeritate praesumpserint, Interdicti sententiam, quas ex nunc ferimus, decernimus subjacere.

§. 18. Nos enim colligationes, confederationes, societates, conventiones, ceteraque hujusmodi praemissa quoad hoc de potestatis plenitudine dissolvimus: Juramenta super illis praestita, penaque propterea praemissas penitus relaxantes, & Universos, & singulos, qui eas contraxerant se ad earum observantiam quantumcumque solemniter astringendo, ab ipsorum in praemissis observatione penitus absolventes; specialiter autem Archiepiscopis, Episcopis, & ceteris Personis Ecclesiasticis, Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus, Incolis, & habitatoribus supradictis eorumdem Regni Aragonum, ac terrarum prohibemus expresse, ne dictum Petrum olim Regem Aragonum pro Rege vel Domino recipiant vel habeant, neve sibi obediant, vel intendant, aut ipsi vel alii pro eo de redditibus, vel obventionibus, sive Juribus Regalibus seu ratione Domini debitis respondeant, vel aliquam satisfactionem impendere sub velamine quocumque praesumant; Alioquin memoratum Petrum, quondam Regem, & omnes singulares Personas cujuscumque sint praerogative, conditionis, aut status ecclesiastici, vel mundani etiam si Regalis Dignitatis honore praesulgeant Excommunicationis, Civitates vero, Castra, Villas, & loca cetera, nec non Universitates ipsorum, quae dictas inhibitiones vel earum aliquam praerogative propria temeritate praesumpserint, Interdicti sententiam, quas ex nunc ferimus, decernimus subjacere.

Obstantibus derogat.

§. 19. Non obstantibus quibuslibet Privilegiis, vel indulgentiis quibuscumque Imperatoribus, Regibus, Principibus, Archiepiscopis, seu quibuslibet Praelatis aliis, Cisterciensibus, Praedicatoribus, Minoribus, Hospitalariis, Templariis, seu Religiosis aliis, aut Secularibus Personis etiam in Dignitate qualibet constitutis, Civitatibus, Castris, locis, Communitatibus, Collegiis, vel quibusvis Universitatibus sub quacumque verborum forma, vel expressione ab eadem Sede concessis, & quibuslibet aliis Indulgentiis ejusdem Sedis, per quas praesentis Processus effectus impediri valeat, vel differri. Quae quidem omnia Privilegia, & indulgentias quoad hoc omnino viribus vacuumus. Et nihilominus contra hujusmodi Praesumptores, & specialiter contra dictos Praelatos, Religiosos, Comites, Vicecomites, Barones, Incolas, Habitatores, Civitates, Castra, Villas, ac alia loca, & Universitates ipsorum ad privandum eos & ea quibuslibet privilegiis, indulgentiis, immunitatibus, sive gratis ipsis ab eadem Sede concessis, nec non Terris, feudis, & Juribus, quae a praefata Romana, vel aliis quibuscumque tenent Ecclesiis, seu Personis Ecclesiasticis, ac alias gravius spiritualiter & temporaliter, quando & sicut facti fuerint qualitas, & expedire viderimus, praevia divina gratia procedemus.

Publicatio hu jusce Processus.

§. 20. Ut autem hujusmodi noster Processus ad communem omnium notitiam deducatur, Car-

tas sive membranas Processum continentes eundem in majoris Ecclesiae Urbevetan. appendi vel affigi Ostiis, seu superliminaribus faciemus, quae Processum ipsum suo quasi sonoro praerogative & patulo indicio publicabunt; Ita quod idem Petrus vel alii quos Processus ipse contingit, nullam, postea possint excusationem praetendere, quod ad eos talis Processus non pervenerit, vel quod ignorarint eundem, cum non sit verisimile remanere quo ad ipsos incognitum, vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur.

Actum apud Urbem veterem in Platea dictae Majoris Ecclesiae Duodecimo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno II.

Dat. die 21. Martii 1283. P. Ann. II.

HONORIUS IV.

P A P A C X C.

ANNO DOM. MCCLXXXV.

Honorius IV. antea Jacobus Sabelius, natione Romanus, Diaconus Cardinalis S. Mariae in Cosmedin electus est Perusii in summum Pontificem die 2. Aprilis anno 1285. & Romae consecratus, atque inthronizatus est apud S. Petrum die 13. ejusdem. Sedit in Pontificatu Annos II. imperantibus in Oriente Andronico, in Occidente Rodulpho Rege Romanorum. Obiit siquidem die 3. Aprilis anno 1287. & sepultus est in Ecclesia S. Petri juxta Nicolaum Papam III. Vacavit Sedes Mess. X. dies XIX.

Ency-

I.

Encyclicis literis Christifideles promotionis suae certiores faciens, ad divinam ipsi operam suis precibus conciliandam provocat.

Ex Raynalde ad ann. 1285. p. 17.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei.

Quis loquetur potentias Domini, auditas faciet omnes laudes ejus; mira, & innumera suae virtutis opera, quae ipse potens ex omnibus potenter, & ineffabiliter operatur, ita sufficienter enuncians, & explicitè differens, ut audiantur ab aliis, & audientes laudibus ipsum condignis attollant, laudandum procul dubio sine fine secundum multitudinis infinite? Profecto admiratio mixta quaestioni praemissa non tam raritatem ad quaesita sufficientis insinuat, quam generalem omnium in hoc insufficientiam veridica insinuatione designat; nec enim quisquam explicare loquendo, vel comprehendere sufficit meditando, cum sint incomprehensibilia Dei Judicia, & investigabiles viis ejus, & idcirco, nec ad comprehendendum, vel etiam investigandum humana ratio proficit, sed investigando miratur stupet, & deficit, cur ipse terribilis in consiliis super filios hominum, & praecipue circa regimen Sacrosanctae Matris Ecclesiae innotescens interdum Rectores ipsius virtutibus fortes, & viribus pro suae dispositionis libertate subducit, interdum in successoris substitutione illis, quos aptiores ad id communis hominum censura perhibebat, omittit, Ecclesiae ipsius gubernationem, & curam longe disparibus in utriusque alto suo consilio licet nobis occulto, & nihilominus admirando, saltem praemittendo committit; in hoc etiam sua omnipotentia, & nihilominus eandem Ecclesiam per ipsum principaliter gubernari evidenter ostendens: evidens etenim est opus potentiae virtutisque potentis immensi oneris sarcinam culmini Apostolatus annexam adeo levigare debilibus, ut levigantis ope salubriter supportetur, & proinde manifestus pateat ipsam Ecclesiam regi, & dirigi potius opitulantis arbitrio, quam illius, cui regimen ejus erat sua dispositione, seu permissione commissum.

Non propriis viribus, sed in Dei potentia sustentendum.

Sic, sic ille Pater omnipotens providentia cuncta gubernans, constitutos inter maris mundi hujus amari procellas, sine rate salvificat populum, qui alias ubi non est Rector, facile corrui, a ruina sine Rectoris idoneitate praeservans. Non enim vocat multos sapientes secundum carnem, non multos nobiles multosve potentes, sed infirma mundi eligit, ut superbiam innotentis sibi fortitudinis humanae retundens, fortia quae confundat, nec aliquis creaturae sapientiae, nobilitati, vel potentiae ipsius Ecclesiae directionem erronee praesumat adscribere, sed totaliter attribuat Creatori.

Ex hoc etiam est, quos conscientia insufficientiae suae premit, spe roborans, fiduciaque confortans, ut si quem hujusmodi ad jugum Domini, & ipsius onera in ejusdem Ecclesiae regimine subeunda vocari contingat, instante necessitate non sic defectus proprii considerationi

tuccumbat, quod cedens laboribus, colla subducens oneribus, seque mercenarium exhibens, custodiam dominici ovilis effugiat, & eandem piam Matrem Ecclesiam, in tempestatibus variis fluctuantem, impie derelinquat, sed de se ipso diffidens confidat in Domino, & de illo sperans, Ecclesiaeque compatiens subire prout res exigit ipsius onera non paveat. Hujusmodi spe fiduciaque reficimur in eo, quod in eadem Ecclesia iis accidisse diebus ad humiliationem nostram, & conditoris omnium gloriam in vestram notitiam, licet jam volantis famae praerogative forte deductum, censuimus ferrosius, & certius deducendum.

Nuper siquidem quarto Kalendas Aprilis felicis record. Martino Papa Praedecessore nostro, prudenti, ac scientiae, multarumque aliarum virtutum dono pollente per naturalis mortis occasum de nequam saeculi hujus angustiis liberato, & ipsius corpore cum debita exequiarum solemnitate sepulto, prima die dicti mensis cum Fratribus nostris, de quorum numero tunc eramus, libere nulla inclusionis coactione praerogative, quam aliquando in Ecclesia ipsius vacationibus damnabilis praesumpsit abusus, convenimus ad tractandum de substituendi electione Pastoris. Et postquam Missarum solemniam ex more in honore Sancti Spiritus celebrata, tractatu aliquo habito, tandem in crastinum scrutinium via electa concorditer, factoque, ac publicato scrutinio, quod nec sequens habuit, sicut nec oportuit, nec praecedens votorum Fratrum eorumdem directorum in nos eo tempore Sanctae Mariae in Cosmedin. Diaconum Cardinalem, tanta est inventa concordia, & de unanimi eorum omnium voluntate adeo concors de nobis in summum Pontificem electio subsecuta, quod nos de tam grandi, tamque inexpectata, immo & nobis omnino inopinata novitate plus, quam verbis exprimere possimus, attoniti facti sumus, velut in mentis excessu. Filii namque Matris nostrae, ipsius videlicet Ecclesiae Romanae communis Matris, & Domine, Cardinalibus contra nos pugnantibus, ut nobis iugo apostolicae servitutis imposito, custodem nos non in alienis vineis ponerent, qui ex nostrorum meditatione defectuum, nos nec proprie custodiendae sufficere humiliter confitemur, & post defectus eosdem, quos ipsis ad majoris voluntatis indicium quasi palpandos exponebamus obiectos, ad obtinendum super hoc consensum nostrum non solum importune instantibus, sed infeste.

Quanta animi nostrum perplexitatis vexabat anxietas! o quam acutis, quam amaris cor nostrum pungebatur aculeis diversis suggestionibus sub conscientiae, ac rationis examine confligentibus altrinsecus in eodem! Hinc enim nostra debilitas suggererat a molis importabilis universali mundi regimine nostros imbecilles humeros subducendos, nec Apostolorum Principis Cathedram tremendae altitudinis, vitanda insufficientibus sollicitudinis speculam conscendendam. E regione vero ejusdem status Ecclesiae, orbisque totius imperatus graviter immo in gentes fide Catholicae insignitas, non tamen infidelibus, sed & orthodoxis insurgentibus gentibus, & Regnis in Regna

De Martini morte.

Cardinalium suffragii in Honoriu tunc S. Mariae Diacon. Card. coelectis.

Honorii in respuendo Pontificatu molestia.

Quibus eausse honorem admittit.

gna periculose divulsa terra sancta nimis da-
gnose retardata subventio, & aliorum nego-
tiorum fidei ejusdem impedita promotio, alia-
que ipsius orbis satis nota discrimina contra-
rium suadebant. Habebat quoque hujusmodi
suasionis adjectio, quod cum patri sit honor
ex precepto Domini exhibendus, qui in scrip-
turis non in salutationum solummodo, sed in
aliorum suffragiorum exhibitione sentitur, non
erat eidem reverenda Matri Ecclesie, quin
potius orbi toti, maxime hoc tempore, tam
necessarii subsidii solatium subtrahendum: pre-
sertim cum de preteritis vacationibus conje-
ctura confurgens filialem in nobis, & dictis Fra-
tribus ad prosperitatem ipsius matris affectum
solicitatione timoris solliciti plena concute-
ret, ne si tam prompta eorumdem Fratrum
concordia (que non absque illius gratia qui una-
nimes habitare facit in Domo, provenisse de-
vote supponitur) negligeretur, seu preteriret
inefficax, inimico homine superseminante
zizania, instantis tunc provisionis negotium in
discordiam laberetur prolixioris vacationis ip-
sius Ecclesie aliaque grandia pericula commin-
antem.

His autem, & aliis, que subterici ad pre-
sens brevitatis suasit obtentus, non leviter al-
ternantibus anxie deliberationis nostre Judi-
cium occurrit deliberantis obtutibus ille Israe-
litici populi protector egregius, & strenuus
bellorum Domini preliator, qui aliis terrore
concussis pre multitudine nimia insurgentium
ex adverso constanter ait, inquit intrepide: me-
lius est mori nos in prelio, quam videre mala
gentis nostre, & Sanctorum, sicut fuerit volun-
tas in celo, sic fiat; exemplari doctrina voca-
tum ad regendam Ecclesiam, dirigendam, &
protegendam tamquam Salvatoris Vicarium in
Summi Pontificatus apice, populi Christiani salu-
tatem instruens, & informans, ut instar ipsius
pericula regendi gregis abhorreat, in occur-
rendo illis sua non metuat, & non solum quieti
sue non consulens, immo & vitę parcens,
nequaquam sic de virium suarum ad ea, que
imminent, imparitate desperet; quin sub specie
caelestis auxilii se illis confidenter exponat, &
divine voluntati committat. Pramissis sane
spe, ac fiducia roborati, & instructione, ac in-
formatione deducti, pretaeta Ecclesie, fidei,
terreque discrimina, variaque orbis dissidia
in nostre mentis arcano non absque gravi ama-
ritudine recensentes, elegimus potius Nos ipsos
ministerio, quod supra nostras est vires, expo-
nere, quam Ecclesiam, fidem, ceteraque pre-
dicta relinquere discrimini tantis exposita,
conscientia reluctante, sicque humiliato spiri-
tu oculos in excelsa levantes ad caeli, Terrę-
que factorem, a quo auxilium procedere con-
sistitur veraciter eximus Prophetarum, sub ip-
sius spe onus injunctum electioni premisse con-
sentiendo, cum multo timore, ac tremore
subivimus, de insufficientia nostra nimis, nihil
vero de sua omnipotentia nostras habentes, sed apud
ipsum devotis supplicationibus insistentes, &
sicut memorato bellorum Dei belligero in ma-
nu ipsius ejusdem Israelitici populi salute dire-
cta, optatum de hostibus tunc imminentibus
dedit eventum; Sic & in manibus nostris, gre-

Spem in Deo
collocat.

gis sui curę nostre commissi salutem dirigat,
& de dictarum Ecclesie, fidei, terraque perse-
cutoribus votivum exitum sua pietate conce-
dat, ut vertantur impii, & conversi ad Domi-
num impii amplius non existant, de persecuto-
ribus persecutores effecti excelsi eos dextera
immutante.

Quod ut efficaciter vestris adjuti suffragiis
obtinere possimus, charitatem vestram assidui-
cem instanter expetimus, & cum instantia hu-
mili eadem suffragia imploramus, vos univer-
sos, singulos intimo rogantes affectu, & asse-
ctuosa exhortatione monentes, quatenus confi-
derato prudenter, quod cum sitis in partem
tantę sollicitudinis vocati, decet vos in persecu-
tione illius cooperatores esse sollicitos, humili-
tati nostre in suscepti executione ministerii de-
votas, & sedulas fundendo pro nobis preces ad
Dominum; & in plebibus diligentie vestre com-
missis, extirpando vitia, inserendoque virtutes,
sic studiose cooperari velit, quod vobis per-
vigiliis in illis Pastoris partes implentibus adeo
nobis, quoad eas onere partito, sit levius,
quod in aliis officii nostri debitum liberis exe-
quentes, retributionis eterne premium se-
quamur instantius, & una cum grege nobis cre-
dito efficacius de retributionis bonorum om-
nium misericordia consequamur: vos quoque
preter participium retributionis ejusdem in ve-
stris opportunitatibus, in quibus gratiose quan-
tum cum Deo poterimus, adesse vobis intendi-
mus, proinde favorem Apostolicum propitium
sentiat.

Datum Romę apud Sanctum Petrum,
octavo Kalendas Junii Pontificatus nostri an-
no I.

Dat. die 27.
Maii. Anno
Domini 1285.
Pontifanno I.

I I.

Provisiones, & Ordinationes tam quoad spi-
ritualia, quam temporalia pro bono Regi-
mine Regni Siciliae.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei.
Ad Perpetuam rei Memoriam.

§. 1. **J**ustitia & pax complexa sunt se, ita so-
cietate indissolubili sociatae, sic se co-
mitatu individuo comitantes, ut una sine al-
tera plene non possit haberi, & qui lædit alte-
rtram, pariter offendit utramque. Hinc com-
plexus earum graviter impeditur injuriis: per
eas etenim læsa Justitia, pax turbatur, ipsaque
turbata facile in guerrarum discrimina labitur.
Quibus invalescentibus Justitia inefficax reddi-
tur, dum debitum sortiri nequit effectum: sic-
que ipsa sublata nimirum pax tollitur opus ejus,
& ipsius fructus subducitur seminandus in pace,
ac proinde complexus deficientibus necessario
desicit & complexus. In horum vero defectu
licentia laxata dissidiis multiplicantur bella,
pericula subeunt animarum & corporum, cri-
mina frequentantur, nec rerum vastitas prete-
ritur. Hec in præsentium injuriosis processu-
bus, & inductarum in subditos oppressionum
excessibus patent apertius, evidenter offendun-
tur. In quorum multiplicatione fauciantur

Ex Regest.
Vatic. Conu-
le Raynard.
ad ann. 1285.
§. 29.

cor-

corda læsorum, & quanto minus datur oppor-
tunitas licite propulsandi, quę illicite infe-
runtur, tanto rancor altius radicatur interius,
& periculosus prorumpit exterius opportuni-
tate concessa. Prunt enim plerumque hostes
ex subditis, transeunt auxilia securitatis in me-
tum, munitiones in formidinem convertuntur;
nutant regnantium solia, redundant Regna
periculis intestinis, quatiuntur insidiis extrin-
secis, insultibus imperantur audacius, & Re-
gnantes in eis, qui operantes justitiam exalta-
tionis gloriam mererentur, humiliati propter
injustitias frequenter opprobrium dejectionis
incurrunt. In præmissis etsi Scripturę Nos in-
struant, efficacius tamen notis docemur exem-
plis: Quantis enim tempore quondam Fride-
rici olim Romanorum Imperatoris propter il-
latas Regnicolis afflictiones illicitas & oppres-
siones indebitas in Regno Siciliae non absque im-
mensitate gravaminum inductas ab ipso, Re-
gnum ipsum tempestatibus fluctuarit, quot &
quantis rebellionibus concussus extiterit, quot
invasionibus attentatum, quantum per ipsum
& Posterorū suos depauperatum opibus, quot in-
colarum exiliis & stragibus diminutum, nullum
fere angulum Orbis latet. Quam præcipiti Fri-
dericus idem & genus ipsius ruina corruerint,
probat notorius casus ejus & manifestum eo-
rumdem exterminium Posterorū. Verum adeo
Friderici ejusdem in dictis continuata & aucta
Posterorū, ac in alios exemplari derivatione trans-
fusa processit iniquitas, quod per eum inventa
gravamina usque ad hæc tempora duravisse,
nec non & augmentata dicuntur aliqua eorum-
dem & adjecta nihilominus alia non minorā.
Propter quod nonnullorum supponit opinio,
quod clarę memorię Carolum Sicilia Regem,
quem prosecutionis dictorum gravaminum eo-
rumdem Friderici & Posterorū perniciosā
exempla fecerunt saltem permissione partici-
pem, dum opinaretur forsitan licita, quę ab
illis audierat tam longis temporibus usurpata,
reddiderunt etiam prædictorum consequentium
ad illa discriminum non profus expertem,
prout Siculorum Rebello multis onusta pericu-
lis, aliorumque ipsam foventium persecutio ma-
nifestant, non solum in ejusdem Regis ac heredum
suorum grave adeo excitatę discrimen, quod
ipsis hæredibus, nisi per Nos celeri occurratur
præactorum subductione gravaminum, instans
perditionis totius dicti Regni periculum com-
minantur, sed & in grande nostrum & Ecclesie
Romanę dispendium prorogata: Cum sit per
eas in Sicilia Insula, & in nonnullis aliis ejus-
dem Regni partibus ipsarum Incolis, nec No-
bis, nec Ecclesie ipsi parentibus sed adharēn-
tibus potius inimicis, nostra & ipsius Ecclesie
civilis interversa possessio, & in ceterarum,
aliquibus turbata frequentius, & turbetur. Ex
quo datur patenter intelligi, quantum in his no-
strum & Ecclesie præfata interesse versetur,
quantumque ad nostrum spectet officium, &
hæredum ipsorum præcipue necessitas exigat,
non tantum præmissis obortis in eodem Regno,
quod est ipsius Ecclesie speciale tamquam ad
Jus & proprietatem ejus pertinens, dictique
Regi, & hæredibus in feudum ab ipsa conces-
sum, obviare periculis: sed etiam ne simila-

Ut Siculi a
Frid. Impera-
tore graviore
jugo sint op-
pressi.

Nec levati a
Carolo.

Inde consti-
ta ab exspe-
ratis populis
conjuratio.

Bull. Rom. Tom. III. Pars II.

orientur in posterum, diligentem curam & cu-
riosam diligentiam adhibere, prætaeta grava-
mina eorumdem periculatorum, ut veritati con-
currat expressio, manifestas occasiones, & Cau-
sas congrue provisionis beneficio abrogando.
Cum proprietatis Domino prædium, in quo est
Jus alii constitutum, pro eo quod sua interest,
tueri, fines ipsius custodire liceat, eo etiam
cui Jus debetur, invito; Custodia autem no-
men id habeat, quod qui tenetur ad eam, non
solum id debeat, ut si casu viderit in re custo-
dienda fieri quid adversum, prohibeat facien-
tem; verum etiam ut curet dare operam, ne
id fiat.

§. 2. Multiplex itaque nos ratio interpellat &
exigit, illud in hujusmodi gravaminibus, super
quibus fama publica & varia inquisitiones per
Venerabilem fratrem nostrum Guidonem Epi-
scopum Sabinensem Apostolicę Sedis Legatum
factę de speciali mandato Sedis ipsius & indagi-
nes alias habitę Nos informant, nostre provi-
sionis Edicto remedium adhiberi, per quod in-
justis submotis oneribus circa ea in Regno præ-
fato solide stabilita Justitia Regum thronum
firmet, pacis tranquilla producat, sit inibi pu-
blicę tranquillitatis silentium, cultus ejus &
ipsa vinculum societatis humanę sic Superio-
rem Populo sibi subiecto domesticet, eique ip-
sius Populi corda consolidet, quod superior in-
fidiarum sollicitudine absolutus securitatis ju-
cunditate læteretur, Populus pressuris indebitis
liberatus in pacis pulchritudine sedeat, in re-
quie opulenta quiescat, & in unanimitate ipso-
rum ac mutuo sinceritatis affectu ejusdem Re-
gni statu roborato pacifico non sit profligatis
hostibus, qui foris exterreat, aut qui pacatis in-
colarum ejusdem animis intus turbet.

§. 3. Instantiæ quoque premisse interpellatio-
nis non modicum adicit, quod memorati Re-
gis, dum viveret, & dilecti filii Nobilis viri Ca-
roli sui Primogeniti ex eo manifeste percepimus,
ad id vota concurrere, quod idem Rex
super directione, ordinatione, reformatione,
sen quacumque alia dispositione Collectarum,
exactionum, Matrimoniorum, aut aliorum,
quorumlibet, que gravamina dicerentur, vel
dici possent, tam circa Ecclesias, Monasteria,
& alias Ecclesiasticas Personas, quam circa
Communitates, & Universitates Civitatum,
Castrorum, & aliorum locorum, & etiam cir-
ca singulares Personas totius Regni prædicti,
aut cujuslibet partis ejus felices recordationis
Martini Papę Quarti Prædecessoris nostri direc-
tioni, reformationi, dispositioni, & ordina-
tioni se plene ac libere, alte ac basse submit-
tens, & concedens eidem super his plenam & li-
beram potestatem: ac promittens quicquid per
eundem Prædecessorem ipso Rege, dictove
Primogenito tunc ejus Vicario in Regno eodem
& aliis suis Officialibus requisitis vel irrequisi-
tis etiam actum foret, se ac hæredes suos ad
hoc specialiter obligando inviolabiliter obser-
vare: suis super hoc patentibus literis Prædeces-
sori concessis eidem. Præmissa quoque in mor-
tis Articulo per alias suas similiter patentes li-
teras plenius repetens & confirmans eidem Prę-
decessori, per eas humiliter supplicavit, ut om-
nia onera fidelium Regni sui, & que gravami-
na

Mederi his
malis jure ag-
greditur Ho-
norius.

Carolus I. &
II. Romani
Pont. ad id
precibus ar-
serant.

F

na

Edite ab iisdem adferendos populos sanctio- nes aliquas.

na dici possent, remove, tollere, ac cassare, dictumque Regnum prospere reformare, omniaque statuere, quae ad bonum statum haeredum suorum, & fidelium eorumdem expedire videret, sua provisione curaret: Non obstante si Regem ipsum tunc infirmitate graviter laborantem naturalis debiti solutione contingeret praeveniri, sicut praemisse ipsius Regis literae, quae per Nos & aliquos ex fratribus nostris diligenter inspectae in Archivio ejusdem servantur Ecclesiae, manifestius attestantur. Et tam idem Rex, quam dictus Primogenitus super tollendis aliquibus eorumdem gravaminum constitutiones varias edidisse dicuntur, licet & illa plenioris executione observationis indigeant, non plene ut intelleximus, haecenus observata.

§. 4. Volentes igitur illis robur Apostolicae confirmationis adiacere, ut inferius exprimitur, & praetactum nostrum exequi accommodatae provisionis adjectione propositum, infra scripta omnia, prout infra scripta eorum series indicat, de fratrum nostrorum consilio & assensu ac potestatis plenitudine providendo, a gravamine illo deliberavimus inchoandum, quod majorem scandali materiam & generalius ministrabat. Ideoque ut omnino cesset in Regno eodem onerosa exactio Collectarum, praesenti edictali provisione ac Constitutione valitura perpetuo prohibemus, per Reges, qui pro tempore fuerint, seu pro eis Dominantes in Regno praedicto vel Ministros ipsorum, Collectas fieri, nisi tantum in quatuor Casibus infra scriptis.

Decernit Patres quibus casibus subsidiarum colligendam sit.

Primus est pro defensione terrae, si contingat invadi Regnum invasione notabili, sive gravi, non procurata, non simulata, non momentanea, seu transitoria facile, sed manente. Aut si contingat in eodem Regno notabilis Rebellio, sive gravis similiter non simulata, non procurata, non momentanea, sive facile transitoria, sed manens.

Secundus est pro Regis Persona redimenda de suis redditibus & Collecta, si eum ab inimicis captivari contingat.

Tertius est pro Militia sua, seu fratris sui Consanguinei & uterini, vel saltem Consanguinei, sive alicujus ex liberis suis, cum hujusmodi fratrem suum vel aliquem ex eisdem liberis militari cingulo decorabit.

Quartus est pro maritanda sorore simili conjunctione sibi conjuncta, vel aliqua ex filiabus aut neptibus suis, seu qualibet alia de genere suo ab eo per rectam lineam descendente quam & quando eam ipse dotabit.

§. 5. In praedictis enim Casibus prout qualitas tunc imminentis Casus exegerit licebit Regi Collectam imponere, ac exigere a subiectis; dum tamen pro defensione, invasione, seu Rebellione praedictis, aut ipsius Domini Redemptione Quinquaginta Millium, Pro Militia Duodecim Millium, Pro matrimonio vero Quindecim Millium Auri summam Collectae Universitatis totius Regni ejusdem tam ultra Pharus, quam citra, quantitas non excedat, nec concurrentibus etiam aliquibus ex praedictis Casibus, Collecta in uno & eodem Anno nisi una tantummodo imponatur.

§. 6. Sicut autem Collectae quantitatem praedi-

Stravitque pecuniam quibuscumque.

ctas summas in suis Casibus limitatas excedere, ut praemittitur prohibemus: sic nec permittimus indistincte ad ipsas extendi, sed tunc tantum, cum Casus instantis qualitas id exposcet.

§. 7. Et ut in praedictis etiam Casibus possit Rex, qui pro tempore fuerit, eo vitare commodius gravamina subditorum, quo uberiores fuerint redditus & obventiones ipsius, eum a Demaniorum donatione volumus abstinere id sibi consultius suadentes.

§. 8. Simili quoque prohibitioni subiicimus mutationem monetae frequentem, apertius providentes, quod cuilibet Regi Siciliae liceat semel tantum in vita sua novam cudi facere monetam, legalem tamen & tenentem secundum Consilium peritorum in talibus competentis, sicut in Regnis illis observatur; in quibus est usus legalium monetarum quodque usualis moneta sit valoris exigui, & talis quod in eodem valore sit apta manere toto tempore vitae Regis, cujus mandato cudetur. Nec pro ea vel aliqua magna moneta, quam idem Rex semel tantum in vita sua fecerit, expendenda, fiat collecta vel distributio, sed Campforibus & aliis Mercatoribus volentibus eam sponte recipere tribuatur, & hoc ita praecipimus perpetuis temporibus observari.

§. 9. In Homicidiis clandestinis providendo praecipimus, nihil ultra penam inferius adnotatam ab Universitatibus exigendum; videlicet ut pro Christiano, quem clandestine occisum inveniri contingerit, ultra Centum Augustales, pro Judaeo vero vel Saraceno ultra quinquaginta nihil penitus exigatur: Augumento quod circa eandem penam idem Rex dicitur induxisse, omnino sublato; Praesertim cum memorati Rex & Primogenitus dicantur idem per suas Constitutiones noviter statuisse, quas quoad haec decernimus inviolabiliter observandas. Et hoc intelligi tantum in Homicidiis vere clandestinis, in quibus ignoratur maleficus, nec aliquis accusator apparet, adiacentes quod non nisi tantum in locis magnis & Populosis exigi possit quantitas supradicta: In aliis vero infra quantitatem eandem pro qualitate locorum exactio temperetur.

§. 10. Eidem provisioni adiciendo praecipimus Universitates ad emendationem futurorum, quae per singulares Personas contingit fieri, nullatenus compellendas: Nec ad mutandum Regi, seu Curiae suae, aut Officialibus vel Ministris ipsorum, aut recipiendam aliquatenus Regiae Massariae custodiam, sive onus, seu possessionum Regalium procuracionem, aut Gabellam vel Navium, seu quorumcumque Vassalorum fabricandorum curam quemquam cogendum invitum: Usurpationibus, quae contrarium inducebant, penitus abrogatis; maxime cum dicti Rex, & Primogenitus ad relevanda non tamen plene gravamina in praemissis inducenda, Constitutiones varias promulgasse dicantur.

§. 11. Concedimus autem, ut si casus emergat, in quo sit necessarium Naves vel alia Vassella pro utilitate publica fabricari, liceat tunc Regnanti committere curam fabricationis hujusmodi expensis Regiis faciendae Personis idoneis, videlicet hujus rei peritiam habentibus, & quas

Novum monetae genus semel tantum constandum a singulis Regibus.

Quibus in casibus abstinendum a multis.

Naves sumptu Regio non privato rum construenda.

Ad Captivorum Custodiam universitates non cogenda.

Nec in pecunia Regi destinanda gravanda.

Que Castra, & edificia impensa publica instauranda.

De Judiciario forma.

Passuum Custodia tempore belli.

quas officium tale decet, & ipsis satisfaciatur pro susceptione curae praedictae de competenti mercede: Et idem servari praecipimus in faciendis Biscotto.

§. 12. Ad Captivorum Custodiam Universitates, vel earum singulares Personae nullatenus compellantur, praesertim cum hoc ipsum dicatur ejusdem Regis Constitutione provisum, quod praecipimus inviolabiliter observari.

§. 13. Gravamen quod in pecunia destinanda Regi, vel Regali Camerae, seu ad alia loca quaecumque alicujus Universitatis expensis per aliquas Personas ejusdem Universitatis periculo eligendas inferri dicti Regni Universitatibus dicebatur, provisione simili prohibemus ipsis Universitatibus, vel singularibus Personis earum de cetero irrogari: maxime cum dicatur idem quoad Universitates dicti Primogeniti prohibitoria Constitutione provisum, quam in hoc decernimus inviolabiliter observandam.

§. 14. Illud quod in eodem Regno dicitur usurpatum, videlicet quod Incolae ipsius Regni ad reparanda Castra, & construenda in eis expensis propriis nova aedificia cogebantur, emendatione congrua corrigentes providendo praecipimus, ut nihil ultra expensas necessarias ad reparationem illorum antiquorum Castrorum, quae consueverunt haecenus Incolarum sumptibus reparari, & Aedificiorum, quae in hujusmodi Castris fuerant ab antiquo, ab eisdem Incolis peti possit: Et constitutio, quam circa hoc idem Primogenitus edidisse dicitur, in hujusmodi antiquis Castris & aedificiis solummodo intelligenda servetur: Antiqua vero Castra intelligi decernimus in hoc casu, quorum constructio annorum quinquaginta jam tempus excessit.

§. 15. Circa Personas accusatas, quae in eodem Regno injuste capi dicebantur, si etiam idoneos fidejussores offerrent, licet idem Rex aliquid statuisse dicatur ad gravamen hujusmodi temperandum; Nos tamen, ut nulla super hoc querela superstit, providendo praecipimus, iura Civilia observanda, & eadem observari jubemus circa destitutionem possessorum Comitum, Baronum, & quorumlibet aliorum, qui per Regalem Curiam, & Officiales ipsius, ac alios alienigenas feuda tenentes in Regno suis possessionibus, si quando Curia, Officiales, vel alienigenae praedicti se Jus habere praetendebant in illis, spoliari sive destitui dicebantur, & de possessoribus effici petitores nullo Juris ordine observato; Nec non & cum aliquis dicitur invenisse thesaurum, & etiam cum quis apud eandem Curiam pro alio fidejussit: Ita quod nec aliquis suae destituitur possessionis commodo, vel spoliatur, aut destituitur eadem, nec quoad illum, qui defertur, aut convincitur de inventione thesauri, nec quoad fidejussores Curiae datos aliter quam eadem Jura statuant, procedatur.

§. 16. Regibus futuris pro tempore in Regno praedicto, & memoratis Incolis, qui de inordinata passuum ejusdem Regni Custodia querebantur se immoderate gravari, similiter providentes eidem Custodiae moderamen competens adhibemus: videlicet quod tempore impacato, seu imminente turbatione, aut veri-

simili turbationis suspicione contra ipsum Regem, aut dictum Regnum, seu in Regno eodem, Rex possit facere passus eosdem ad vitanda pericula custodiri. Tempore vero pacifico Incolis Regni habitantibus in eodem, ac aliis non suspectis liber sit ex eo exitus & ingressus in illud: Ita tamen quod Equi ad arma nullo tempore sine Regis licentia extrahantur exinde ad vendendum: Victualia vero quaelibet de suis possessionibus, vel Massariis, seu Oves, Boves, & alia Animalia humano competentia esui, de propriis gregibus, armentis, vel redditibus habita, extra Regnum, dummodo tamen non ad Inimicos eorumdem Regis, aut Regni, unusquisque libere mittat, etiam ad vendendum, nisi sterilitas aut praetacta turbationis instantia, seu verisimilis suspicio suadeat circa missionem hujusmodi per Regem, ejus temporis aliud ordinandum. Si vero praedicta victualia, vel Animalia ex negotiationis commercio habeantur, etiam fertilitatis tempore absque Regnantis licentia extra Regnum mittere, vel ex ipso extrahere non liceat sic habenti: In omnibus praemissis missionis seu extractionis casibus Jure, quodcumque Regi competit, per omnia semper salvo: Infra Regnum vero etiam per mare liceat cuilibet Ecclesiasticae, secularive Personae frumentum, & alia blada, nec non & legumina de propriis terris, massariis, atque redditibus habita sine Jure exitura, fundaci, seu duane in loco, in quo victualia recipientur vel deponuntur, prestando, de uno loco deferre, seu facere deferri ad alium, a Rege seu ejus Officialibus licentia non petita; Emptitia vero Jure exitura ac fundaci non soluto, sed alio, si quod Regi debetur, dummodo Emptitorum delatio de Portu licito ad similem portum, & cum barcis paucis Centum solummodo salmarum, vel infra Caputium tantum fiat: Et deferentes seu deferri facientes praemissa Emptitia dent particulari Portulano loci, in quo fiet operatio eorumdem, fidejussoriam cautionem, quod literas testimoniales de ipsorum victualium, & leguminum exoneratione a simili Portulano loci, in quo exoneratio ipsa fiet habeant infra certum terminum pro locorum distantia praesigendum. Et haec omnia praecipimus perpetuo observari.

§. 17. Ausum contra Naufragos, ut fertur, inducendum, in eo quod bona, quae naufragium evadebant, capiebantur per Curiam, nec ipsis Naufragis reddebantur, ejusdem provisionis oraculo penitus abolemus, praecipientes bona hujusmodi illis restitui, ad quos spectant.

§. 18. Querelam gravem hominum Regni ejusdem super eo nobis exhibitam, quod Curiales stipendiarii regii, & alii regalem sequentes Curiam in Civitatibus & locis, ad quae cum dicta Curia, vel sine ipsos declinare contingit, Domos Civitatis, seu Locorum eorumdem pro suo arbitrio Dominis intrabant invitatis, & interdum ejectis, eisque in altibus, Animalibus, & aliis bonis eorum, & quandoque horum occasione in Personis ipsorum irasuras injurias inferebant, sopire competentis provisionis remedio cupientes; Prohibemus, ne aliquis Curialis stipendiarius, vel alius Curiam sequens memoratam Domum vel Hospitium

Commercijs usu libero.

Naufragorum bona restitua.

Qua lege regii stipendiarii hospitia sint habituri.

aliquod capere, five intrare propria auctoritate presumat, sed per duos, vel tres, aut plures, prout Civitatis, aut loci magnitudo poposcerit, per eandem Curiam & totidem electos a locorum Incolis, auctoritate tamen Regia deputandos, hospitia memoratis Curialibus, stipendiariis, & aliis assignentur. Idem autem Curiales, stipendiarii, & alii nulla bonorum suorum hospitem capiant, nec in illis, aut in Personis eorum ipsis aliquam injuriam inferant; Nec ipsorum aliquis, pro eo, quod sibi hospitium fuerit aliquando taliter assignatum, si eum alias ad eundem locum cum Curia vel sine Curia venire contingat, sibi Jus hospitandi vendicet in eodem, aut ipsum intrare audeat, nisi fuerit sibi simili modo assignatum. Hujusmodi autem hospitia taliter assignata prefati Rex, & illi de Domo & familia sua gratis semper obtineant; Reliqui vero five stipendiarii, five quicumque alii per unum mensem solum, si tanto tempore in eodem loco contingat Curiam residere; Si vero ultra resederit, vel ipsos stipendiarios, aut alios ad aliqua loca sine Curia venire contigerit, satisfaciant Dominis hospitiorum, seu ipsorum Auctoribus de salario competenti per Deputatos, ut premititur moderando.

Vina de Viscualia vendere nemo cogatur invitus.

§. 19. Similiter prohibemus, ne in locis, in quibus vina & vidualia possunt venalia reperiri, quisquam ea per Regalem Curiam, aut Curiales, seu quoslibet alios Ministros ipsorum vel quoscumque alios invitus vendere compellatur, nec aliqua bona nolentibus vendere auferantur, nec eorum vegetes consignentur; Et si de facto fuerint consignate, signa eis imposita liceat Dominis auctoritate propria remove, prefertim cum prefatus Rex hoc ipsum de remotione hujusmodi statuisse dicatur. Si vero in loco, ad quem Curiam, Curiales, ac alios predictos declinare contingit, talia venalia non habentur abundantes in illis per aliquem vel aliquos ad hoc Regali Curia, & totidem a locorum incolis electos, auctoritate tamen Regia deputandos, omnia hujusmodi, que habent, ultra necessaria suis, & familiarum suarum usus, non solum Curia, sed Curialibus, & aliis eam sequentibus cogantur vendere pretio competenti per Deputatos, ut premititur, moderando.

Matrimoniorum libertas restituta.

§. 20. In Matrimonii, in quibus volentibus ea contrahere varia impedimenta contrahendi adimentia libertatem per Regem & suos ingeri dicebantur, Apostolicæ provisionis beneficium deliberavimus adhibendum. Ideoque provisione irrefragabili prohibentes, Regnicolis Regni habitatoribus Matrimonium intra se contrahere volentibus per Regem, vel suos Officiales, aut alios quoslibet inhibitionis, seu cuiuslibet alterius obicem impedimenti prefati declaramus, & declarando precipimus libera esse Matrimonia inter eos; Ita quod bona mobilia vel immobilia, feudalia vel non feudalia libere sibi mutuo dare possint in dotem, nec iidem Regnicolæ Regni, ut premititur, habitatores ejusdem super Matrimonio inter se contrahendo, aut in dotem dando bona qualibet licentiam petere teneantur, nec pro eo quod Matrimonium cum bonis quibuslibet, aut

dotem quantumcumque contractum fuerit, a Rege licentia non petita contrahentibus, aut alterutri eorumdem, vel Parentibus, Consanguineis, five Amicis ipsorum in Personis, aut rebus impedimentum, dispendium, vel gravamen aliquod irrogetur, nulla in premissis Constitutione vel consuetudine contraria de cetero valitura.

§. 21. Providendo precipimus, ut si quando in Regno predicto contra certam Personam fuerit inquisitio faciendâ, nisi ea presentem, vel se per contumaciam absentante non fiat. Si vero presentem fuerit, exhibeantur sibi Capitula, super quibus fuerit inquirendum, ut sit ei defensionis copia & facultas.

§. 22. Simili Provisione precipimus, ut pro generalibus inquisitionibus nihil vel sub compositionis colore, vel alias ab Universitatibus exigatur, sed si procedendum fuerit, iuste procedatur ex eis, prefertim eum dictus Rex Carolus id statuisse dicatur.

§. 23. Hujusmodi precepto adicimus, ut quoties inter Fiscum & privatum Causam moveri contingit, non solum in examinando Jura partium sed & ad diffinitivam sententiam iuste ferendam five pro privato, five pro Fisco nec non & ad ipsius executionem nulla in hac difficultate ingerenda per Fiscum efficaciter procedatur: Ita quod nec in predicto examine, nec in prolatione, vel executione sententiæ injustam moram, vel aliam injuriam patiantur per Fiscum potentiam Justitia Privatorum.

§. 24. Providendo districtius inhibemus, Forestas per Regem, aut Magnates sue Curia, vel Officiales, seu quoscumque Ministros in terris fieri Privatorum, vel aliarum Forestarum, occasione per Regiam, Curiam, Magistros vel Custodes Forestarum ipsarum aliquem in cultura terrarum suarum, seu etiam perceptione fructuum impediri, five ipsis propter hoc damnum aliquod vel injuriam irrogari; factas vero de novo forestas hujusmodi omnino precipimus amoveri.

§. 25. Omnes Ecclesiæ seu Ecclesiasticæ, secularisve Personæ Regni Sicilia libere suis salinis utantur, & presentis provisionis oraculo prohibemus, ne illis per Regem, Officiales, aut quoscumque Ministros ipsius usus aut exercitium interdicator earum; Neque quisquam prohibeatur sal de salinis ipsis proveniens emere ab eisdem.

§. 26. Abusiones Castellanos, per quas homines dicti Regni ad portandum eis paleas, ligna, & res alias etiam sine pretio cogebantur inviti, & iidem Castellani de rebus, que circa seu per Castra eadem portabantur, pedagia exigebant, presentis provisionis beneficio prohibemus.

§. 27. Eiusdem provisionis edicto precipimus, ut pro literis Regis, & Sigillo nihil ultra ipsius Regni antiquam consuetudinem exigatur, videlicet ut pro literis Justitiæ nihil omnino, pro literis vero gratiæ, in qua non est feudi, vel terræ concessio, nihil ultra quatuor Tarenos Auri ab impetrante solvatur, nulla in premissis distinctione habita inter clausas literas, & apertas. Pro literis autem super concessione feudi, vel terræ concessis, nec non & pro privilegiis aliis pro concessione seu Privilegii qua-

De Inquisitionibus faciendis;

Causisq; inter Fiscum, & privatos.

Forestæ in terris privatorum non faciendæ.

De frenis.

qualitate, ac benevolentia concedentis Curia satisfiat, dummodo tamen summam decem unciarum pro quolibet feudo integro concessio satisfactio non excedat: Sed nec pretextu Sigilli Regii Justitiæ five gratiæ literis in aliquo Casuum predictorum impressi, vel appensi forsitan impetrans ultra quam premititur solvere compellatur.

Animalia regio nomine capi verita.

§. 28. Animalia deputata Molendinis, que Centimuli vulgariter nuncupantur, per Regalem Curiam, vel Officiales, aut Ministros ipsius, eamve sequentes, stipendiarios, vel quoscumque alios nullo modo ad aliquod eorum ministerium Dominis capiantur invitis, nec aliam etiam, sed pro competenti pretio, de quo conventum fuerit inter partes, a volentibus conducantur: Et hæc ita de cetero precipimus observari, maxime cum idem Rex statuisse dicatur, quod Justitiarum, & subofficiales eorum, ac stipendiarii, & subofficiales eorum non capiant Animalia deputata ad Centimulos, sed cum est necesse, inveniantur Animalia alia habilia ad vecturam, & loerium conveniens; Et si contra fecerint, restituti Animalibus cum toto danno eorum Dominis poenæ nomine, & pro qualibet vice, & quolibet Animali solvant Curia unciarum auri unam.

Idonei officiales a Rege accendi.

§. 29. Premissam quoque Constitutionem dicti Regis similiter observari precipimus.

§. 30. De Creatione Officialium prefertim extraneorum, qui propter ignorantiam, status Regni, & favorem, qui eis a Regali Curia prefabatur, subditos impune gravabant, consule suggerimus, quod Rex creare studeat Officiales idoneos, qui subditos injuste non gravent.

Monitus rex querentibus aditum prebeat.

§. 31. Super eo quod Regnicolæ querebantur, videlicet quod eis gravatis pro relevationis obtinendo remedio ad Regem aditus non patebat, suademus per Regem taliter provideri, quod querelæ subditorum ad eum valeant libere pervenire.

Morientium Procerum prolix electorales accipiendâ a Rege.

§. 32. Prohibemus, ne quisquam pro Animalibus Silvestri extra defensionem, vel limites defensionis invento sine aliqua inventientis impulsione arte vel fraude aliquatenus puniatur, etiam si illud capiat vel occidat.

Successionis ratio servanda in bonis feudiciariis.

§. 33. Nullus Comes, Baro, vel alius in Regno predicto de cetero compellatur ad Terridas, vel alia quæcumque Vassella propriis sumptibus faciendâ: Per hæc autem Juri Regio in lignaminibus & Marinariis vel alio servitio Vassellorum, que a quibusdam Universitatibus, & locis aliis, five Personis singularibus dicti Regni debere dicuntur, nolumus in aliquo derogari.

§. 34. Si contigerit Baronem aliquem mori filio, vel filia superstitebus ætatis, que debeat cura Ballii gubernari, providendo precipimus, quod Rex alicui de consanguineis ejus Ballium concedat ipsius, & quoad hoc inter Consanguineos proximior, si fuerit idoneus, prefertatur.

§. 35. Si aliquem feudum a Rege tenentem in capite, vel etiam subfeudatarium nullo hærede legitimo per lineam descendentem sed fratre aut ejus liberis superstitebus mori contingat, si decedentis feudum ab aliquo ex pa-

rentibus sibi & fratri communibus pervenerat ad defunctum, idem frater, aut ex liberis suis usque ad Trinepotem ille, qui tempore mortis supererit defuncto proximior, in feudo succedat, habiturus illud cum onere servitii consueti, ad successionem feudi omnibus personis feudatario aut subfeudatario defuncto simili gradu conjunctis eodem ordine admittendis. In successione vero premissa inter feudatarios, & subfeudatarios viventes in Regno jure francorum sexus & primogenituræ prerogativa servetur, ut inter duos eodem gradu feudatario defuncto conjunctos feminam masculus, & Juniorem major natu præcedat, five sint masculi five femina concurrentes, nisi forsitan duabus concurrentibus esset Primogenita maritata, & Junior remanserit in Capillo; tunc enim Junior, que in Capillo remanserat Primogenita maritata in successione hujusmodi præferatur. Sed si nulla remanente in Capillo duæ vel plures fuerint maritata, Majori natu Jus Primogenituræ servetur, ut alias in dicta successione præcedat. Si vero feudum, de quo agitur, non ab aliquo Parentum processerat, sed inceperat a defuncto, tunc solus defuncti frater in eo succedat, nisi lex concessionis in premissis aliud induxisset; Et hæc ita de cetero precipimus observari qualibet contraria consuetudine vel constitutione cessante.

De Feudis quaternatis.

§. 36. Nullus subfeudatarius de feudo, quod ab aliquo feudatario Regis tenet, compellatur ipsi Regi servire, sed si aliquod aliud feudum ab ipso Rege tenet in Capite, pro eo sibi serviat, ut tenetur. Si contingat subfeudatarium crimen committere, propter quod publicanda fuerint bona ejus, aut ipsum sine legitimis hæredibus fati munus implere, si feudum ejus fuerit quaternatum, nihilominus immediatus Dominus illud cum onere servitii consueti Personæ concedat idoneæ Regi postmodum presentandæ, ut ejus super hoc habeatur assensus: Si vero quaternatum non fuerit, sic ad eundem immediatum Dominum revertatur, ut ipsum hujusmodi Personæ pro sua voluntate concedat, nec eam Regi presentare, aut ejus super hoc requirere teneatur assensum. His itaque deinceps ex nostro precepto servandis Constitutione vel consuetudine contraria non obstantem.

§. 37. Vassalli Baronum per Curiam vel Officiales ipsius ad aliqua privata officia non cogantur, & si ea voluntarii subeant ratione debiti, ex hujusmodi Officii receptione, vel gestione contracti, vel delicti forsitan in ea commissi Baronibus eorum Dominis in bonis Vassallorum ipsorum, vel aliis præjudicium, nullum fiat.

§. 38. In terris Ecclesiarum, Comitum, & Baronum Regni predicti Magistros Juratos poni de cetero prohibemus, & positos exinde precipimus amoveri.

§. 39. Ad novas communantias Vassalli Baronum, vel aliorum ire non compellantur invitati, sed nec voluntarii admittantur, si sint ascriptiæ similive fortunæ, vel ratione Personæ non rerum tantum Personalibus servitiis obligati. Si vero ratione rerum tantummodo hujus-

Novæ servitutes non iustitiantur.